

Ἡ τοῦ Γερμανοῦ Ρεντκένου ἐν τῇ ἐνδοτέρᾳ Ἀφρικῇ περιήγησις· ἢ τοῦ Γάλλου Λεβλόνδου ἐν τῇ Μεσημβρινῇ Ἀμερικῇ εἰκοσαετῆς περιήγησις, καὶ ἢ τοῦ Γερμανοῦ Δόκτορος τοῦ Σέετσευ περιήγησις ἐπὶ τὴν Ἀσίαν καὶ Ἀφρικὴν, ἀποσιωπῶνται ἐνταῦθα· διότι ἢ μὲν πρώτη καὶ τρίτη εἶναι ἀκόμη ἀτελεῖς· ἢ δὲ δευτέρα δὲν ἐδημοσιεύθη.

§. 6.

Λόγος τῆς Γνωστῆς Γῆς πρὸς τὴν Ἄγνωστον.

Οὔτε πάντα τὰ μέρη τῆς γῆς ἀνεκαλύφθησαν, οὔτε πάντα τὰ ἀνακαλυφθέντα ἐξιχνιάσθησαν μαθηματικῶς, φυσικῶς καὶ πολιτικῶς. Ἐὰν ὑποθέσωμεν ὡς ἀνακεκαλυμμένους πάντας τοὺς ὑπὸ τῶν περιηγητῶν θεαθέντας τόπους· τότε δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἐν γένει, ὅτι ὀλίγοι τόποι ὑπάρχουσιν ἔτι ἄγνωστοι. Πᾶσα ἢ περιφέρεια τῆς Εὐρώπης καὶ Ἀφρικῆς ἀποκατέστη γνωστὴ· τῶν δὲ λοιπῶν ἠπειρῶν τὸ πλεῖστον μέρος. Ἀπὸ τὴν τῆς Ἀσίας περιφέρειαν ὑπάρχει εἰσέτι ἄγνωστον μέρος τι μικρὸν τῶν ἀρκτικῶν ἠπειρῶν, καὶ τῶν ὑπὲρ τὴν Ἰαπωνίαν ἀνατολικῶν· διότι ἀκόμη ἀμφιβάλλεται, ἂν ἢ Σαγαλία εἶναι νῆσος, ἢ χερσόνησος *). Ἐκ πάντων τῶν ἀρκτικῶν τῆς Ἀμερικῆς πα-

*) Ὁ Ῥώσος Καπιτάνος ὁ Κρουζενσέρνος εἶπεν αὐτῆν χερσόνησον τῆς Τουγγουζίας· ὅρα ἐν τῇ τῶν Ἀνακ. χρον. 1803.

ραθαλασσίων, τῶν κατὰ τὸ μῆκος τῆς Παγωμένης Θαλάσσης, παρατηρήθησαν μόνον δύο τόποι, καὶ τὸ μεταξύ τῶν δύο ἀκρωτηρίων, Πριγκιποβαλλισίου, καὶ Παγετώδους ἀκρωτηρίου, μικρὸν μέρος. Ὁ δὲ μεταξύ τοῦ Πριγκιποβαλλισίου ἀκρωτηρίου, καὶ τοῦ πορθίου Πριγκιποδιελμιίου τόπος, μέρος εἶναι ἄγνωστος, καὶ μέρος ὀλίγον ἐξετασμένος. Ἡ τῆς Ἀουστραλίας, ἢ Νέας Ὀλλάνδης περιφέρεια ἀνεκαλύφθη ἐντελῶς ὑπὸ τῶν πεμφθέντων παρὰ τοῦ Γαλλικοῦ Καίσαρος περιηγητῶν. Τῶν δὲ πρὸς ἄρκτον ταύτης κειμένων νήσων ὑπάρχει ἀνεξιχνίαστος τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς Νέας Γουίνεας. Ὁ Μέγας ὤμιος Ὠκεανὸς διεπλεύσθη πανταχοῦ, ὅπου εἶναι πλευστός, καὶ ἐξιχνιάσθη οὕτως ὥστε δὲν ἐλπίζεται πλέον νὰ ἀνακαλυφθῇ εἰς τὸ ἐξῆς ἐντὸς αὐτοῦ μέγας τις τόπος, εἴτε ἡπειρος οἰκήσιμος· εἰμὴ μόνον ὀλίγαι τινὲς μικραὶ νῆσοι.

Ἐὰν δὲ συγκρίνωμεν κατ' ἄλλον τρόπον τὴν γνώσιν γῆν μὲ τὴν ἄγνωστον, ἐξάγομεν ἄλλο τι πόρισμα. Γνωστὸς τόπος λέγεται ἐκεῖνος, τοῦ ὁποίου προσδιωρίσθη ἡ θέσις καὶ ἡ περιφέρεια, ἠρευνήθη ἡ ποιότης καὶ τὰ προϊόντα, καὶ ἐγνωρίσθησαν ἀκριβοῦς οἱ οἰκηταὶ αὐτοῦ καὶ ἡ διοίκησις. Ὅταν δὲν δυνάμεθα νὰ ἐξιχνιάσωμεν πραγματικῶς ἐν τι πράγμα, πρέπει νὰ ἐξαρκούμεθα εἰς τὴν δι' ὀρθῶν τεκμηρίων γινομένην ἐξιχνίασιν αὐτοῦ. Ἡ θέσις τινὸς τόπου γίνεται εὐθὺς μετὰ τὴν ἀνακάλυψιν αὐτοῦ γνώσῃ, ἢ διὰ τινος γειτνιαζόντος γνωστοῦ τόπου, ἢ, ὡς κοινῶς οἱ νεώτεροι θαλασσοπόροι πράττουσι, δι' ἀστρονομικῶν παρατηρήσεων. Διὰ τοῦτο γινώσκομεν πολὺ ἀκρι-

βέζερον τὰς θέσεις πολλῶν νήσων, ἀκρωτηρίων καὶ λι-
μένων, ἢ τῶν μεσογείων τόπων. Ἐπειδὴ πάντες οἱ πε-
ριηγηταὶ ἐρευνῶσι κοινότερον τὰ ἔθιμα καὶ τὰς διοικήσεις
τῶν κατὰ τόπους κατοίκων· διὰ τοῦτο ἐπλουτίσθη καὶ ἐ-
καλλιεργήθη τὸ μέρος τοῦτο τῆς Γεωγραφίας πληρέζερον,
καὶ ἐρβότερον πάντων τῶν λοιπῶν. Ἡ φυσικὴ ὁμῶς περι-
γραφή τῶν τόπων ὑπάρχει ἀκόμη πολὺ ἐλλειπῆς· οἷοιτι
χρειαζέται καιρὸν πολὺν, καὶ γνώσεις πολλὰς, τὰς ὁ-
ποίας ζεροῦνται οἱ πλεῖστοι περιηγηταί.

Ὁ κύρ Τσιμερμάννος, ἐν τῇ ἐξαιρέτῳ αὐτοῦ
Ζωολογικῇ Γεωγραφίᾳ, ἐπαριθμεῖ πάντα τὰ φυσικῶς ἐ-
ρευνηθέντα τῆς γῆς μέρη, καὶ μή. Μικρά τις ἐπιτομὴ τοῦ
συγγράμματος τούτου, μετὰ τῆς προσθήκης τῶν ἔκτατε
ἐξιχνιασθέντων τόπων, εἶναι ἱκανὴ νὰ μᾶς διδάξῃ, τί
ἔτι λείπει εἰς ἐντελῆ ἀποπλήρωσιν τῆς Γεωγραφίας. Ὁ
σκοπὸς ὁμῶς τοῦ φυσιολόγου συγγραφέως τούτου διαφέρει
ἀπὸ τῶν τοῦ Γεωγράφου· ὅθεν πρέπει νὰ διακρίνονται
ἀπ' ἀλλήλων. Διότι ὁ μὲν Γεωγράφος ἐξαρκεῖται, ὅταν
ἐξεύρῃ τὰ συνιστῶντα τὴν τροφήν, τὰ ἀναγκαῖα, καὶ τὸν
πλοῦτον τινὸς τόπου· ὁ δὲ Φυσιολόγος γίνεται πολὺ ἐκ-
τενέζερος· ὥστε εἷς τόπος ἐγνωσμένος ἀκριβῶς κατὰ τὸν
γεωγραφικὸν τρόπον, εὐρίσκεται πολὺ ἐλλειπῆς, θεωρού-
μενος φυσιολογικῶς.

Πᾶσα ἡ Εὐρώπη δύναται νὰ θεωρηθῇ ὡς γνω-
στὴ· ἂν καίτινα αὐτῆς μέρη, οἷον ἡ Εὐρωπαϊκὴ Τουρ-
κία, ἡ Ἰσπανία, ἡ Πορτογαλλία, ἡ Καλαβρία, τὸ
πλεῖστον τῆς Λεχίας μέρος, καὶ πολλὰ μέρη τῆς Εὐρω-
παίας Ῥωσσίας, δὲν ἠρευνήθησαν ἀκόμη μετὰ τὴν ἐνδε-

χορέηται ακρίβειαν. Τὴν πολιτικὴν Γεωγραφίαν, τῆς μὲν Ἰσπανίας ἐξηκρίβωσεν ὁ Βουργοῦγγος καὶ ὁ Τοβνισένδος· τῆς δὲ Πορτουγαλλίας ὁ Λίγκιος· τῆς δὲ Καλαβρίας ὁ Βαρτέλος.

Ἡ Ἀρκτική, εἴτε Ῥωσικὴ Ἀσία δὲν διηρευνήθη ὅλη, καὶ ἴσως ὑπάρχει ἔτι τὸ $\frac{1}{2}$ αὐτῆς ἀνεξέταστος. Ἡ Ταταρία καὶ Καλμουκία εἶναι πολὺ ἄγνωστοι. Οἱ τῆς Ῥωσσίας Ἀκαδημαϊκοὶ ἔκαμαν νεωστὶ τινὰς ἐρεῦνας περὶ αὐτῶν· ἀλλ' αὐταὶ ἀποβλέπουσι μᾶλλον τὴν Ἐθνογραφίαν, ἢ τὴν Γεωγραφίαν. Ἐκ τοῦ βασιλείου τῆς Κίνας δυνάμεθα νὰ εἴπωμεν ἀσφαλῶς, ὅτι ἀγνοοῦμεν ὑπὲρ τὸ ἥμισυ αὐτοῦ μέρος· ἂν καὶ οἱ Ἱεροκῆρυκες τῆς Δυτικῆς ἐκκλησίας ἐκοπίασαν πολὺ εἰς ἐξιχνύασιν αὐτοῦ. Αἱ ἐκεῖσε περιηγήσεις τῶν Ἀγγλικῶν καὶ Ὁλλανδικῶν πρέσβεων ἔφερον μικρὰς προσθήκας· τούτου ὅμως δὲν εἶναι αὐτὸ αἷτιον. Ὁ Θουμβέργτος ἐξέδωκε νεωστὶ ἐξαίρετον τινα συλλογὴν τῶν Γεωγραφικῶν τῆς Ἰαπωνίας. Ὁ ἐν Περγάλῃ Τουρνέτης περιέγραψε νεωστὶ τινὰ τοῦ Τιβέτου μέρη. Προσέτι ἐξιχνύασθησαν καὶ ἐγνώσθησαν πολλὰ μέρη, τοῦ μὲν Ἰνδοσῶν διὰ τοῦ πονήματος τοῦ "Αἰεν Ἀκβερῆ· τῆς δὲ Πεγγάλης ὑπὸ τῶν νῦν αὐτῆς ἡγεμόνων· τοῦ δὲ Δεκάν διὰ τῶν ἐν αὐτῷ συμβάντων Ἀγγλικῶν πολέμων· καὶ γενικῶς πᾶσαι αἱ ἐντεῦθεν τοῦ Γάγγου Ἰνδίαὶ γεωγραφοῦνται ἤδη ὑπὸ τοῦ Ρεννελλίου, καὶ τῆς ἐν Καλκούτῃ ἐταιρίας τῶν πεπαιδευμένων. Ἀλλὰ καὶ οὕτως ὑπάρχουσιν ἔτι ἄγνωστα τὰ ἀρκτικώτατα ὄρενα τῶν Ἰνδιῶν μέρη, αἱ παρὰ τὸν Ἰνδὸν ἐπαρχίαι, καὶ τὰ ἐξωτέρη τῶν Μαρατικῶν πολιτειῶν. Ἐκ δὲ τῶν πρὸ

ραν τοῦ Γάγγου Ἰνδιῶν ἐμάθομεν ἀκριβέστερον, τῆς μὲν Ἄβαν διὰ τῆς περιηγήσεως τοῦ πρέσβεως Σίμου· τῆς δὲ Κοχυγίαν διὰ τῆς τοῦ πρέσβεως Μακαρτινέου. Τῶν μεγίστων Ἰνδικῶν νήσων γινώσκουμεν ὡς ἐπὶ τὸ πλείστον τὰ παραθαλάσσια· διότι εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς Βορνέου νήσου δὲν εἰσῆλθε μέχρι τοῦ νῦν Εὐρωπαῖος· αἱ δὲ μικρότεροι νῆσοι τοῦλάχισον δὲν ἠρευνήθησαν ἀκόμη φυσικῶς. Ἡ Περσία καὶ ἡ Ἀσιανὴ Τουρκία μόλις ἐνδέχεται νὰ ὑποτεθῶσιν ὡς τόποι γνωστοί· τῆς δὲ Ἀραβίας δὲν ἐξεχνιάσθη ἀκόμη οὔτε τὸ $\frac{1}{2}$ μέρος. Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν πορίζομεθα τὸν ἀκόλουθον λόγον, ὅτι τὸ ὅλον ἴσως ἔχει σχέσιν πρὸς τὸ ἀγνώστον, ὡς τὰ 75 πρὸς τὰ 30, ἢ 5 : 2· ἢ δὲ γνωστὴ πρὸς τὴν ἀγνώστον γῆν, ὡς 45 πρὸς 30 = 3 : 2.

Ἐκ τῆς Ἀφρικῆς ἐξεύρομεν μόνον τὰ παραθαλάσσια, καὶ τινὰς μικρὸν ἐνδοτέρους τόπους· τὰ δὲ λοιπὰ, ἢτοι πᾶσαν σχεδὸν τὴν μεσόγειον, ἀγνοοῦμεν διόλου, συμπεραίνοντες μόνον τὴν ὕπαρξιν αὐτῶν ἐκ τῆς περιφέρειας τῆς ἠπείρου, καὶ ἔκ τινων παλαιῶν, ἀσυνδέτων, καὶ κατὰ μέρος ἀντιφατικῶν εἰδήσεων. Ἐνταῦθα δυνάμεθα νὰ ἐννοήσωμεν, πόσον ἐμπαδίζουσι τὴν πρόσοδον τῆς Γεωγραφίας οἱ μέγιστοι τόποι· διότι εἰ ἡ ἠπειρος αὕτη εἶχε μόνον ἓνα ἐκτενὴ θαλάσσιον κόλπον, ἦσαν πρὸ πολλοῦ ἀνακεκαλυμμένοι οἱ ἐνδότεροι αὐτῆς τόποι. Ἐκ τῶν ἀρκτικῶν αὐτῆς παραθαλασπίων εἶναι τὰ δύο ἄκρα, τὸ Μαρόκον καὶ ἡ Αἴγυπτος, γνωστότερα τῶν λοιπῶν, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ἀτελῶς· διότι τῆς μὲν Αἰγύπτου εἶναι μόνον γνωστὰ ἡ παραποταμία τοῦ Νείλου, καὶ τὸ Δέλτα.

τοῦ δὲ Μαρόκου, καὶ μετὰ τὴν περιήγησιν τοῦ Λεμ-
 πριέρου, ὑπάρχουσιν ἔτι ὀλίγου γνωστὰ τὰ μεσημβρινὰ
 μέρη, καὶ τὰ ὄρη. — Ἡ Αἴγυπτος καὶ οἱ περὶ αὐτὴν τό-
 ποι ἀποκατέστησαν γνωστότερα, διὰ τῆς Γαλλικῆς ἐκτρα-
 τείας, καὶ διὰ τοῦ Βροβνέου. — Αἱ Λησρικαὶ πολι-
 τεῖαι ὑπάρχουσι μέχρι τοῦ ὄρους γνωσταί· ἡ δὲ Βάρκα
 εὑρίσκεται διόλου ἐν τῷ σκότει. Ἀπὸ τοῦ ἀκρωτηρίου Νὸν
 μέχρι τοῦ Μπλάγκου ἀκρωτηρίου δὲν εἶναι οὔτε αὐτὰ τὰ
 παραθαλάσσια ἐντελῶς γνωστὰ. Ἐκεῖθεν δὲ μέχρι τῆς
 Βεγγουέλας ἠρευνήθη καλῶς ὁ τόπος· ἀλλὰ μόλις μίαν
 μοῖραν τοῦ μήκους κατὰ τὰ ἐνδότερα· ἡ δὲ κυρίως Γουί-
 νσα οὔτε δύο μοῖρας. Κατωτέρω, μέχρι τοῦ Ἐλεφαν-
 τείου ποταμοῦ δὲν ὑπάρχουσι γνωστὰ οὔτε αὐτὰ τὰ παρα-
 θαλάσσια. Ἡ γῆ τοῦ Εὐέλπιδος ἀκρωτηρίου, ὅσον φθά-
 νουσι τὰ Εὐρωπαϊα κτήματα, ἐξιχνιάσθη ἀκριβῶς. Οἱ
 κατὰ διαφόρους καιροὺς εἰς τὰ ἐνδότερα τῆς ἠπείρου προ-
 χωρήσαντες περιηγηταί, ἔφθασαν μόνον εἰς τινὰ μέρη τοῦ
 μεσημβρινοῦ τροπικοῦ, ἀφίσαντες πολλὰ μέρη ἀνεξέταστα.
 Ἡ Ναταλία γῆ ὑπάρχει διόλου ἀγνωστος καὶ κατ' αὐτὰ
 τὰ παραθαλάσσια· ἡ ἐν αὐτῇ τελευταία περιήγησις, ἣτις
 ἐγένεν εἰς ἀναζήτησιν τῶν ἐν Ὀρτεβέλ ναυαγησάντων,
 εἶπε περὶ αὐτῆς ὀλίγα. Ἐντεῦθεν μέχρι τῆς Ἀβυσσινίας
 δὲν εἶναι οὔτε τὰ παραθαλάσσια γνωστὰ κατὰ τὸ θεόν.
 Περὶ τῆς Μονομοτάπας καὶ Ζανζιβάρης πρέπει οἱ Πορ-
 τουγάλλοι νὰ ἐξεύρωσι πολλά· ἀλλ' ἐπειδὴ διατηροῦσιν
 αὐτὰ μυστικά, εἶναι ὡς πρὸς τὴν Γεωγραφίαν ὡς ἀνύπαρ-
 κτα. Τὴν Ἀβυσσινίαν, καὶ τοὺς περὶ αὐτὴν τόπους πε-
 ριέγραψε τὸ πολύτομον τοῦ Βρουκίου σύγγραμμα· ἀλλ'

ὄχι ἐπισημονικῶς, οὔτε κατὰ τὴν ἐπιθυμίαν καὶ τὴν ἐλπίδα τῶν πεπαιδευμένων· παραβαλλομένη ὁμῶς ἡ Ἄβυσσινία μὲ τούτους εἰρημένους ἀγνώστους τόπους τῆς Ἀφρικῆς, εὐδέχεται νὰ ἐκληφθῆ ὡς γνῶσις. Ἐλπίζομεν, ὅτι ἡ ἤδη εἰς τὰ ἐκεῖσε τοῦ Σαλτίου περιήγησις θέλει μᾶς δοῦναι γνώσεις τελειοτέρας τοῦ τόπου τούτου. Πᾶσα ἡ ἐνδοτέρα Ἀφρικὴ εἶναι πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους διόλου ἀγνώστος· διότι οἱ κάτοικοι τῶν παραθαλασσίων αὐτῆς Αἰθίοπες καὶ Ἀραβες καταγίνονται πολυτρόπως, νὰ ἐμποδίζωσι τὰς εἰς τὴν μεσόγειον αὐτῶν περιηγήσεις. Αἱ νεώτεροι δοκιμαὶ τῶν Εὐρωπαίων εἰς τὸ νὰ προχωρήσωσιν εἰς τὰ ἐνδοτέρα, μέρος ἀπέτυχον, καὶ μέρος εἶναι ἐν τῷ γίνεσθαι. Ἐκ τῶν συνοδεῶν (καρδανίων), αἱ ὁποῖαι μεταβαίνουσιν ἀπὸ τὰ ἀρκτικά παραθαλάσσια εἰς τὸν Νίγρον ποταμὸν, καὶ ἔκ τινων πολιτειῶν τῆς Νιγριτίας, ἀπεκτήσαμεν τινας ἀξιολόγους γεωγραφικὰς γνώσεις. Πᾶσα ἡ ἐν τῇ Ἀφρικῇ γνωσθεῖσα γῆ εἶναι μόλις τὸ ἐν πέμπτον τοῦ ὅλου· ὡς ἐπάρχουσι τὰ τέσσαρα αὐτῆς πέμπτα διόλου ἀγνώστα. Οἱ Γεωγράφοι καταγεμίζουσι τὰ ἐπὶ τῶν πινάκων μεσόγεια τῆς Ἀφρικῆς μὲ ὀνόματα ἐθνῶν καὶ τόπων· ἀλλ' ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον κατὰ τὰς περιγραφὰς τοῦ Ἑδρίξ, τοῦ Λέοντος, καὶ ἄλλων ἀρχαιοτέρων Γεωγράφων, ἢ κατὰ τὰ ἐκ σώματος λίαν ἀμφίβολα διηγήματα τῶν παραθαλασσίων κατοίκων. Αὐτοῦ λοιπὸν κρύπτεται ἀκόμη διὰ τὴν Γεωγραφίαν θησαυρὸς μέγας.

Ἡ πολὺ νεώτερον ἀνακαλυφθεῖσα Ἀμερικὴ εἶναι γνωστοτέρα τῆς Ἀφρικῆς. Τὸ μεσημβρινὸν μέρος αὐτῆς τῆς μεγάλης ἡπείρου ὑπάρχει κατὰ τοὺς μεσογείους.

τόπους ὀλίγον γνωστὸν· τοῦτ' ἔστιν ἀπὸ τῶν βορείων καὶ
 δυτικοβορείων μερῶν τοῦ Ὀρινόκου ποταμοῦ, ἕως τὸν
 Μαγγελανικὸν πορθμὸν, καὶ ἔτι οἱ μεταξὺ τοῦ Ἀνδεσίου
 καὶ τοῦ Φραγκισκανίου ποταμοῦ τόποι· οὗτος δὲ ὁ εὐρύ-
 χωρος τόπος εἶναι σχεδὸν τὸ ἡμισυ μέρος τῆς Μεσημβρι-
 νῆς Ἀμερικῆς. Τῆς δὲ Ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς ἐξιχνιάσθη
 καλῶς ὅλον τὸ μεσημβρινὸν ἡμισυ μέρος, μέχρι τῆς 40°
 τοῦ ἀρκτικῆς πλατῆ· ἐκτὸς τῶν πρὸς ἄρκτον τῆς Καλιφορνίας
 μερῶν. Ὁ μεταξὺ τῶν παραλλήλων τῆς 40° καὶ 60°
 τόπος, ὅστις κεῖται πρὸς ἀνατολὰς μιᾶς γραμμῆς, ἐκτει-
 νόμενης ἀπὸ τοῦ Μισισίπου εἰς τὸ Οὐτσόνειον φρούριον,
 καὶ τὴν Ἀράθαπεσκάθην λίμνην, ἠρευνήθη ἀκριβῶς, ἐκ-
 τὸς ὀλίγων τινῶν μερῶν αὐτοῦ. Ὡσαύτως ἐξητάσθησαν
 αἱ ὄχθαι τῆς Μεγάλης Ἀνδραποδολίμνης, καὶ τοῦ Μα-
 κεντισίου ποταμοῦ, καὶ οἱ ἐπίσκεφθέντες τόποι ὑπὸ τοῦ
 Ἐάρνου καὶ τοῦ Μακευτίου. Νεωστὶ ἐξιχνιάσθη-
 σαν ἀκριβέστερον οἱ πρὸς δυσμὰς τῶν συμμάχων πολιτειῶν
 κείμενοι τόποι, ὑπὸ τῶν Ἀρκτοαμερικανῶν Πίκου, Λέ-
 βεως, καὶ Κλάρκου. Οἱ δύο τελευταῖοι προεχώρη-
 σαν μέχρι τοῦ Μεγάλου Ὠκεανοῦ. Ἐπιζῆ ἡ ἀρκτικὴ
 τῆς Ἀμερικῆς περιφέρεια δὲν ἀνεκαλύφθη ἀκόμη ἐντελῶς,
 καὶ εἶναι κατὰ μέρος ἀδιάβατος· διὰ τοῦτο δὲν δύναμε-
 θὰ νὰ ἀποδώσωμεν ἀκριβῶς τὸν λόγον τῆς ἐγνωσμένης
 γῆς πρὸς τὴν ἄγνωστον· ἀλλὰ λέγομεν μόνον συμπερα-
 σματικῶς, ὅτι τοῦλάχιστον ὑπάρχει ἀκόμη τὸ ἓν τρίτον τῆς
 Ἀρκτικῆς Ἀμερικῆς ἄγνωστον. Πάντες λοιπὸν οἱ γνωστοὶ
 τόποι τῆς Ἀμερικῆς μόλις εἶναι τὰ $\frac{2}{3}$ τοῦ ὅλου.

Ἐκ δὲ τῆς Πέμπτης Ἡπείρου, καὶ τῶν ἀνα-

ριβμήτων αὐτῆς νήσων ἐξεύρομεν μόνον τὰ παραθαλάσσια, ἀλλὰ καὶ ταῦτα ὄχι ἐντελῶς. Τινὲς μικραὶ νῆσοι ἠρευνήθησαν ἀκριβῶς διόλου, καὶ προσέτε διὰφορα παραθαλάσσια τῶν μεγάλων νήσων, καὶ πάντα τὰ τῆς ἠπείρου παραθαλάσσια. Ἀλλὰ πᾶν τὸ γνωστὸν μέρος μόνον εἶναι τὸ $\frac{1}{4}$ τοῦ ὅλου.

Ἐκ τῶν εἰρημένων λοιπὸν συμπεραίνεται, ὅτι οὔτε τὸ ἡμισυ μέρος τῆς γῆνους ἐπιφανείας δυνάμεθα νὰ καυχήσωμεν, ὅτι γνωσκόμεν, καὶ ὅτι περὶ τοῦ λοιποῦ μεγαλύτερου, ἀνεξετάσου, καὶ διόλου ἀγνώστου μέρους οὐδὲν ἐξεύρομεν ἄλλο, εἰ μὴ τὴν ὑπαρξίν αὐτοῦ. Ἀλλ' ἐπειδὴ τὰ ἀνεξιχνίαστα βάθη τοῦ Ὠκεανοῦ, ὅς τις καλύπτει ὑπὲρ τὰ $\frac{2}{3}$ τῆς γῆνους ἐπιφανείας, οὐδὲν εἶναι μέρος τῆς Γεωγραφίας· γίνεται δὴλον, ὅτι ἡ νῦν πραγματικὴ καὶ ἀληθὴς Γεωγραφία μόνον γνωσκεί τὸ $\frac{1}{4}$ πάσης τῆς γῆνους ἐπιφανείας.

§. 7.

Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας.

Ἡ Ἱστορία τῆς Γεωγραφίας συμπροβαίνει μετὰ τὴν ἱστορίαν τῶν γεωγραφικῶν ἀνακαλύψεων. Ἐχρημάσθησαν ὁμῶς πολλαὶ γνώσεις καὶ εἰδήσεις, ἕως οὔ νὰ δυνηθῶσιν οἱ ἄνθρωποι νὰ ἐκθέσωσι συστηματικῶς ἰδιαίτερα γεωγραφικὰ συγγράμματα. Ἐν πρώτοις ἐνέσπειρον κατὰ συμβεβηκὸς εἰς συγγράμματα διόλου διὰφορα τύπων περιγραφῆς, ἢ ἀξιόλογα γεωγραφικὰ σημειώματα, τὰ ὅποια ἴδον, ἢ ἤκουσαν. Μετὰ δὲ ταῦτα συνέταξαν ἐξεπίτηδες χωρο-

γραφίας τινῶν γνωστῶν τύπων. Ἀφ' οὗ ὅμως ἐπληθύνθησαν οὕτω κατὰ μικρὸν αἱ γεωγραφικαὶ γνώσεις· ἐδί-
δαξεν ἡ χρεία νὰ διακρίνωσι, συγκρίνωσι, καὶ κατατά-
ξωσιν αὐτὰς ἰδιαιτέρως, χάριν ἐπιθεωρήσεως· ὅθεν προέ-
κυψεν ἡ κυρίως συστηματικὴ Γεωγραφία.

Ὁ Ὀμηρος, ὁ μόνος Ποιητὴς, τοῦ ὁποίου τὰς μαρτυρίας δύναται νὰ ἀναφέρῃ ὁ Ἱστορικὸς καὶ ὁ Γεωγρά-
φος, ὑπάρχει ὁ ἀρχαιότατος συγγραφεὺς, ὅστις μᾶς ἀφίσε
τὰ γεωγραφικὰ τοῦ ἑαυτοῦ αἰῶνος. Ἡ λεπτομερεςάτη ἀ-
κρίβεια τῶν περιγραφῶν αὐτοῦ ἀποδεικνύει, πόσον αὐτὰς
συμφωνοῦσι μὲ τὴν τότε γνωστὴν ἀλήθειαν. Ἀλλ' ἡ Γεω-
γραφία αὐτοῦ ἦτον μόνον Γεωγραφία τῶν Ἑλλήνων, οἱ
ὅποιοι τότε ἤρχισαν νὰ ἀνακύπτωσιν ἐκ τῆς βαρβαρότη-
τος. Εἶναι πιθανὸν, ὅτι τὰ γεωγραφικὰ τῶν συγχρόνων
αὐτοῦ Φοινίκων ὑπῆρχον πολὺ ἐκτενέστερα. Ὁ Ἡρόδο-
τος ἐνέσπειρεν ἐν τῇ Ἱστορίᾳ αὐτοῦ μὲ τὴν ἐνδεχομένην
ἀκρίβειαν καὶ φιλαλήθειαν, ὅσα αὐτοψεὶ παρετήρησε, καὶ
ὅσα ἤκουσε περὶ διαφόρων τύπων καὶ ἐθνῶν. Εἶναι βέ-
βαιον, ὅτι τὸν αὐτὸν καιρὸν — πρὸ 2300 ἐνιαυτῶν —
ἐξέθεσεν ὁ Ἀναξίμανδρος τὸν πρῶτον Γεωγραφικὸν
Πίνακα. Οὗτος ὑπῆρχε γενικὸς πίναξ πάσης τῆς γῆς,
σύμφωνος ἰσῶς μὲ τὴν συγγραφείσαν ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ
κακῆ τύχῃ ἀπολεσθεῖσαν γενικὴν Γεωγραφίαν. Ὁ δὲ ἄλ-
λος Γεωγραφικὸς πίναξ, τὸν ὁποῖον, κατὰ τὴν μαρτυρίαν
τοῦ Ἡροδότου, ἐχάραξεν ἐπὶ χαλκῆς πλακῆς ὁ Τύραν-
νος Ἀρισαγόρας ὁ Μιλήσιος, καὶ ἐπρόσφερε πρὸς
Κλεομένην τὸν βασιλέα τῆς Σπάρτης, ἵνα πείσῃ αὐτὸν
νὰ κινηθῇ κατὰ τῶν Περσῶν, ὑπῆρχε πίναξ μερικὸς τοῦ

Περσικοῦ βασιλείου. Τὸ διὰ τὴν ἀρχαίαν Γεωγραφίαν ἀξιόλογον, ἀλλ' ὡσαύτως ἀπολεσθὲν γεωγραφικὸν πόνημά τοῦ Ἐφόρου, περιέγραφε τὴν περίφημον διαίρεσιν τῶν ἐκτὸς τῆς Ἑλλάδος κατοικούντων ἐθνῶν, εἰς Κελτοὺς, Σκύθας, Ἰνδοὺς καὶ Αἰθίοπας. Ἐκ τῶν γεωγραφικῶν Σκύλακος τοῦ Καρυανδέως σώζεται ἔτι ἡ περιγραφή τῶν περὶ τὴν Μεσόγειον Θάλασσαν τόπων. Ἡυθέας ὁ Μασσαλιώτης ἐτελειοποίησε τὰς γεωγραφικὰς τῶν ἀρχαίων γνώσεις, περιηγηθεὶς μόνος, καὶ προσάψας πρῶτος εἰς τὰ γεωγραφικὰ τὰς ἀναγκαίας ἀστρονομικὰς γνώσεις. Οὗτος ἐξηκρίβωσε διὰ τοῦ γνώμονος τὸ γεωγραφικὸν τῆς Μασσαλίας πλάτος.

Ἡ ἱστορία ὁμῶς τῆς συστηματικῆς Γεωγραφίας ἀρχικῶς κυρίως ἀπὸ τοῦ Γεωγράφου Ἐρατοσθένους, ὅς τις συνήθροϊτε πάσας τὰς γεωγραφικὰς γνώσεις τοῦ ἑαυτοῦ αἰῶνος. Τινὰς μὲν ἐραυίσθεις ἀπὸ τῆς ἐν τῇ Ἀλεξάνδρεια βιβλιοθήκῃς· τινὰς δὲ καταβαλὼν αὐτὸς διὰ τῆς πείρας, τῶν παρατηρήσεων, καὶ τῶν καταμετρήσεων. Οὕτω λοιπὸν συντάξας πρῶτος τῶν Ἑλλήνων συστηματικὴν Γεωγραφίαν, εἰς τὴν ὁποίαν ἐμπεριείχοντο πάντες οἱ ἐγνωσμένοι τόποι, ἀποκατέστησεν αὐτὴν ἐπισημνήν. Τὸ σύγγραμμα αὐτοῦ, τὸ ὁποῖον κακῇ τύχῃ ἐχάθη, ἐθεωρεῖτο καιρὸν πολὺν ὑπὸ τῶν μεταγενεστέρων Γεωγράφων ὡς χρηστὸς, καὶ βᾶσις ἀσφαλῆς. Αὐτὸς πρῶτος εἶπεν, ὅτι ἡ Κασπία Θάλασσα συνέχεται μετὰ τῆς πολικῆς Θάλασσης, καὶ ἡ ἀπάτη αὕτη ἐπεκράτησεν αἰῶνας πολλοὺς· ὁ Ἡρόδοτος ὁμῶς ἐγίνωσκε καλῶς τὰ περὶ τῆς Κασπίας. Ὁ Ἐρατοσθένης προεῖπε καὶ τὴν μετὰ τῷ αἰῶνας ἀνα-

θεωρεῖσαν γνώμην, ὅτι ἡ γῆ ὑπάρχει πεπιεσμένη κατὰ
 τοὺς πόλους, καὶ προσέτι ἐδόξαζεν ὡς δυνατόν τὸν περὶ
 τὴν Ἀφρικὴν περίπλου, καὶ ὅτι εἴαν τις πλεύσῃ ἀπὸ τῆς
 Εὐρώπης πρὸς δυσμὰς, δύναται νὰ καταστήσῃ εἰς τὰς
 Ἀνατολικὰς Ἰνδίας, τὸ ὁποῖον ἐδοκίμασε νὰ κάμῃ ὁ Κολοῦμβος
 μετὰ εἰς αἰῶνας. Αὐτὸς ἐκοινολόγησε τὴν πρώ-
 την, καὶ μέχρι τοῦ Βρουκίου διαρκέσασαν λεπτομερῆ πε-
 ριγραφὴν τῶν πηγῶν τοῦ Νείλου. Μετὰ αἰῶνα ἓνα ἀπο-
 τοῦ Ἐρατοσθένους ἤρχισε πρῶτος Ἀστρονόμος ὁ Ἰππαρ-
 χος νὰ προσδιορίζῃ τὰς θέσεις τῶν τόπων διὰ τοῦ μή-
 κους καὶ πλαίτους. Τὸ σύστημα τοῦ Ἐρατοσθένους διώρ-
 θωσε καὶ ἐπηύξησεν ὁ Στράβων περὶ τὰ μέσα τῆς
 πρώτης σωτηρίου ἑκατονταετηρίδος. Αὐτὸς ἐπειδὴ ἐση-
 μείωσε τὰ συγγράμματα, ὅθεν ἠρανίσθη τὰς ἐπιδιορθώ-
 σεις καὶ προσθήκας τοῦ μανθάνομεν ἐξ αὐτοῦ τὰ ὀνόμα-
 τα πολλῶν Γεωγράφων, τῶν ὁποίων ἀπωλέσθησαν τὰ
 συγγράμματα, καὶ οἵτινες ὑπῆρχον πάντες σχεδὸν Ἕλ-
 ληνες. Τὸν αὐτὸν καιρὸν συνέγραψε καὶ Διονύσιος ὁ
 Περιηγητῆς, εἰς Ἑλληνικοὺς ἑξαμέτρους σίχους, τὴν
 Γενικὴν αὐτοῦ Γεωγραφίαν, καὶ Πομπόνιος ὁ
 Μελαῖς, τὴν συνοπτικὴν αὐτοῦ καὶ ἀκριβῆ Γεωγραφίαν
 — de Situ orbis. — Κατὰ τὴν δευτέραν ἑκατοντα-
 ετηρίδα συνέγραψεν ὁ Πτολεμαῖος τὴν ἑαυτοῦ Γεω-
 γραφίαν, ἣτις κυρίως ὑπάρχει ἀπλή καταγραφὴ τῆς γεω-
 γραφικῆς θέσεως τῶν γνωστῶν τότε τόπων καὶ πόλεων.
 Αὐτὸν ἐμιμήθησαν ἔπειτα πολλοὶ Γεωγράφοι, καὶ προ-
 σέτι καὶ αὐτοὶ οἱ Ἀραβες. Ἄλλ' ἐπειδὴ ὑπέθεσε πολὺ
 μικρὰς τὰς μοίρας τοῦ μεσημβρινοῦ καὶ τοῦ μήκους ὑπέ-

πεπεν εἰς μεγάλα ἀμαρτήματα, τὰ ὅποια οἱ μεταγενέ-
 ζεροι διώρθωσαν κατὰ μικρόν. Αὐτὸς νομίσας τὴν ἀνατο-
 λικὴν Ἀσίαν συνεχομένην μετὰ τῆς μεσημβρινῆς Ἀφρικῆς,
 διὰ τινὸς εὐρυχώρου μεσημβρινῆς γῆς, ἐδόξαζε πάλιν ὡς
 ἀδύνατον τὸν περὶ τὴν Ἀφρικὴν περίπλουν. Τὸ μέρος τοῦ
 κόσμου, τὸ ὅποιον αὐτὸς ἐγνώριζε, περιεῖχεν ἀπὸ δυ-
 σμῶν πρὸς ἀνατολὰς 124° (κατ' αὐτῶν 189°)· ἀπὸ δὲ
 μεσημβρίας πρὸς ἄρκτον 70° . Διὰ δὲ τὸ ἐπίμηκες σχῆ-
 μα τοῦτο ὠνόμασε τὰς μὲν, μοῖρας τοῦ μήκους· τὰς δὲ
 δευτέρας, μοῖρας τοῦ πλάτους. Τὸ ἡλιακὸν αὐτοῦ σύση-
 μα οὐκ ἐπὶ τὴν ἄρκτον ἐπέκειτο, ἀλλὰ ἐπέκειτο μέχρι τοῦ Κοπερνίκου.

Μετὰ τὴν καταστροφὴν τῆς Ἑλληνορωμαϊκῆς Αὐτο-
 κρατορίας, μετέβη ἐν πρώτοις ἡ Θεραπεία τῆς ἐπισήμης
 ταύτης εἰς τοὺς Ἀραβούς. Οἱ Καλίφαι αὐτῶν δὲν ἐξέθε-
 τον μόνον γεωγραφικοὺς πίνακας, τῶν ὧν ὑπέταττον
 τόπων· ἀλλὰ κατεμέτρησαν καὶ μοῖρας τινὰς τοῦ μεσημ-
 βρινουῦ, ἵνα προσδιορίσωσι τὸ μέγεθος τῆς γῆς. Οἱ δια-
 σημότατοι τῶν Ἀράβων Γεωγράφοι εἶναι ὁ Ἐδρὶζ, ὁ
 συγγράψας τὸν 13^{ον} αἰῶνα Γεωγραφίαν γενικὴν, ἐπιγρα-
 φομένην „Γεωγραφικαὶ Διατριβαί, εἰς ἔρμη-
 νεῖαν τῆς ἐκ 4 κεντηναρίων ἀργυρίου γεωγραφικῆς σφαι-
 ρας, ἣτις κατεσκευάσθη δι' ἐπιταγῆς τοῦ Σικελοῦ βασι-
 λέως Ῥογέρου τοῦ α'· καὶ ὁ Ἀμπουλφέδης, ὅστις
 ἤκμασε τὸν 15^{ον} αἰῶνα. Ἀμφότεροι περιέγραψαν καλῶς
 τὰς ἑαυτῶν πατρίδας· ὁ μὲν τὴν Ἀσίαν· ὁ δὲ Ἐδρὶζ
 τὴν Ἀφρικὴν.

Τὰ δὲ Χριστιανικὰ ἔθνη τῆς Εὐρώπης ἔκαμαν ἐν το-
 σούτῳ μικρὰς προόδους εἰς τὴν Γεωγραφίαν. Ὁ βασιλεὺς

Ἄλφρέδος ὁ Μέγας τὸν 9^{ον} αἰῶνα, καὶ μετὰ δύο αἰῶνας Ἀδάμ ὁ ἐκ τοῦ Βρέμεν, ἐκοινολόγησαν τὰς πρώτας ὀρθὰς εἰδήσεις περὶ τῆς ἀρκτικῆς Εὐρώπης. Ὁ μόνος ὅμως γενικὸς Γεωγράφος τῶν μεσαίων αἰώνων ἐχρημάτισε Γουϊδος ὁ ἐκ Ραβέννης, περὶ τὸν 9^{ον} αἰῶνα, ἐκ τοῦ διεξοδικοῦ συγγράμματος τοῦ ὁποίου ἔχομεν νῦν ἄμυστον τινὰ ἐπιτομὴν. Τὰ συχνὰ τῶν προσκονητῶν εἰς τὴν Ἱερουσαλήμ ταξείδια ἔσρεψαν τὴν προσοχὴν τῶν ἀνθρώπων εἰς τὰ σπάνια ὅθεν ἐγενήθησαν τὰ παράδοξα, τερατώδη καὶ θαυμάσια ἀκούσματα, τὰ ὅποια εἶναι καταλληλότερον νὰ ὀνομασθῶσι συλλογὴ ἀηδῶν, καὶ μυθῶδων διηγημάτων περὶ τόπων καὶ ἐθνῶν, ἢ Γεωγραφία. Οἱ καλῆτεροι Γεωγράφοι ἠκολούθουν δουλικῶς τὸν Πτολεμαῖον, ἐν τῇ ἐκθέσει τῶν γεωγραφικῶν συγγραμμάτων, καὶ τῶν πινάκων, ἐπὶ τοὺς ὁποίους παρίσανον, ὡσπερ ἐκεῖνος, ἢ μᾶλλον ὡσπερ ὁ Ἀγαθοδαίμων, ὁ ἐκθέτης τῶν Πτολεμαϊκῶν πινάκων, τοὺς μεσημβρινούς καὶ τοὺς παραλλήλους μὲ γραμμὰς εὐθείας, τὴν ὁποίαν μέθοδον κατεφρόνησε πρῶτος τὸν 13^{ον} αἰῶνα ὁ μοναχὸς Δόνιος.

Τελευταῖον αἰεὶ κατὰ τὸ τέλος τοῦ αἰῶνος τούτου συμβάσαι μεγάλαι ἀνακαλύψεις, ἐγένησαν τὴν ὀρθοτέραν τῆς Γεωγραφίας μελέτην. Ὁ Ἴππεὺς Βεχαῖμος ὁ ἐκ Νυρεμβέργης, ὅστις ἐχρημάτισεν ἐν τῇ ναυτικῇ δουλεύσει τῆς Πορτουγαλλίας, ὅταν ἐπέσρεψεν εἰς τὴν αὐτοῦ πατρίδα, κατεσκεύασε τῷ 1492 τὴν περίφημον γεωγραφικὴν σφαῖραν, κατὰ τὰς τότε ἀρίστας εἰδήσεις, καὶ τὰς εὐξας, καθ' ἃς ὁ Κολοῦμβος ἐπεχείρησε τὴν ἀνακαλυπτικὴν αὐτοῦ

περιήγησιν. Τὰς ἀρχαῖς τοῦ 15^{ου} αἰῶνος εὐφημεῖτο ἐν τῷ
 Τύβιγγεν ὁ Στόφλερος, ὡς μέγας κοσμογράφος. Περὶ
 δὲ τὰ μέσα τοῦ αὐτοῦ αἰῶνος ἐξέδωκε Γέμμας ὁ Φρί-
 σιος πίνακα παγκόσμιον, ὅστις περιεῖχε πάντα τὰ ἀνα-
 καλυφθέντα μέρη, ἐπὶ τὰς Ἀνατολικὰς καὶ Δυτικὰς Ἰν-
 δίας. Ὁ πρῶτος ὁμοῦ γενικὸς πίναξ, ἐπὶ τοῦ ὁποίου πα-
 ρεσῆθη ὁ Νεὸς κόσμος, ἐξεδόθη ὑπὸ τῶν ἀδελφῶν Ἀπ-
 πιανῶν τῷ 1513. Οἱ δὲ ἔσοχοι Γεωγράφοι τοῦ αἰῶνος
 τούτου ἐχρημάτισαν. Σεβασιανὸς ὁ Μύνσερος, εἷς
 τις τῶν τοῦ Στοφλέρου μαθητῶν, ὅστις ἐξέθεσε κοσμο-
 γραφίαν καὶ ἄτλαντα, καὶ ὠνομάζετο ὑπὸ τῶν τότε πε-
 παιδευμένων Σράβων τῶν Μεσαίων αἰώνων· ὁ
 ἐπιμελέστατος καὶ ἀκριβής Ὁρτέλιος, ὁ Γεωγράφος
 Φιλίππου τοῦ δευτέρου· καὶ Γερχάρδος ὁ Μερκά-
 τορ, ὅστις καὶ τὸν Πτολεμαῖον ἐτελειοποίησε, καὶ ἐσχε-
 θίασε καὶ ἄτλαντα πάσης τῆς γῆς ἐκ νέων πινάκων, διερ-
 μηνεύσας τὰ ἐν αὐτοῖς μὲ κοσμογραφίαν, ἣτις περιεῖχε
 τὰς τότε ἐντελεστάτας περιγραφὰς πάντων τῶν γνωστῶν τό-
 πων. Μετὰ ταῦτα ἀνεφάνησαν πολλαὶ κοσμογραφίαι. —
 Οὕτως ὠνόμαζον τότε τὰς γενικὰς Γεωγραφίας, αἱ ὁποῖαι
 περιεῖχον σύντομον τινὰ ἐπιθεώρησιν τοῦ παντός — συνο-
 δευμέναι κοινῶς μὲ γεωγραφικοὺς πίνακας διαφόρου ποιό-
 τητος, ἐξ ὧν τὸ κάλλιστον πόνημα ὑπῆρξε τὸ τοῦ διασή-
 μου Γεωγράφου Κλουβέρου. Ἀπὸ δὲ τὰ ἀναμφιβό-
 λως πολὺ βεβαιότερα γεωγραφικὰ συγγράμματα τῶν ἄλ-
 λων Εὐρωπαϊῶν Γεωγράφων, οἷον· τοῦ Ριβέρου, τοῦ
 Βάρρου κ. τ. δὲν ἐσώθη κατὰ δυστυχίαν ἄλλο, εἰμὴ τῆ

εἰδήσεις τῆς αὐτῶν ὑπάρξεως, καὶ εἰς ἐξαιρετος παγκόσμιος πίναξ τοῦ Ριβέρου, ἀπὸ τοῦ 1529.

Καθ' ὃν ὁμῶς καιρὸν ἐπλουτίζετο ἡ Γεωγραφία διὰ τῶν Σαυμασίων ἀνακαλύψεων τῆς ἐποχῆς ταύτης· προέβαινε εἰς ἐπισηρισμὸν τῆς ἀληθείας καὶ τὸ μαθηματικὸν αὐτῆς μέρος μὲ ἀνάλογα γενναῖα βήματα. Οἱ Ἀστρονόμοι ἐφευρόντες νέα ὄργανα, ἠδύναντο νὰ ἐκτελῶσι μετὰ πλείστης ἀκριθείας τὰς παρατηρήσεις, διὰ τῶν ὁποίων προσδιορίζονται τὰ ἐπίγεια ἀποσήματα. Ἐφευρέθησαν ὠρολόγια ἐνδεικτικά καὶ τῶν ἐλαχίστων τοῦ χρόνου μερῶν, καὶ προσέτε διὰφορα τηλεσκόπια, τὰ ὁποῖα ἀνεκάλυψαν ἄλλον νέον οὐρανὸν, καὶ τελευταῖον ἐνόησαν, ἢ μᾶλλον ἐδέχθησαν τὸ ἀληθὲς ἡλιακὸν σύστημα. Βέβαια ὁ αἰὼν τοῦ Κολούμβου, τοῦ Κοπερνίκου, τοῦ Μαγγελάνου, καὶ τοῦ Γαλιλαίου ὑπῆρξεν ἡ διασημοτάτη τῆς Γεωγραφίας ἐποχή! Τότε πλέον κατεμετροῦντο ἀκριδέστερον αἱ τοῦ μισημβρινοῦ μοῖραι· προσδιορίζοντο ὀρθότερον τὰ πολικὰ ὕψη· καὶ παρατηροῦντο ευκολώτερον ἐν τῷ οὐρανῷ, τὰ ἐρμηνεύοντα τὸ γεωγραφικὸν μῆκος, τὰ ὁποῖα πρότερον ἦσαν μυστηριώδη εἰς τοὺς ἀόπλους ὀφθαλμοὺς τοῦ Ἀστρονόμου. Τὸ μέγεθος τῆς γῆς, καὶ ἡ μαθηματικὴ τῶν τόπων θέσις ἐλογαριάζοντο μὲ πλείονα ἀσφάλειαν. Ἐντεῦθεν οἱ γεωγραφικοὶ πίνακες, καὶ αἱ κοσμογραφίαι ἠλλοιώθησαν τότε διόλου· ὁ δὲ Πτολεμαῖος ἀπεβλήθη παντάπασι, καὶ μάλιστα ὑπὸ τοῦ Μερκατόρου καὶ Κλουβέρου.

Τὸν ἰσ' αἰῶνα οἰκοδόμουν εὐτυχῶς ἐπὶ τὰ νέα ταῦτα θεμέλια. Τότε κατεμετρήθησαν ἐκ νέου μοῖραι, καὶ

οὕτως ἐσυμπεράνθη πιθανώτερον τὸ τῆς γῆς σχῆμα καὶ μέγεθος, καὶ διορισθὲν τὸ μῆκος καὶ πλάτος πολλῶν τόπων, ἐστημειώθη ἐπὶ τοὺς πίνακας· ἀλλὰ πάλιν ἤρχισαν νὰ ἀμφιβάλλωσι περὶ τοῦ σφαιροειδοῦς τῆς γῆς σχήματος. Αἱ ἀρισταὶ Γεωγραφίαι τοῦ αἰῶνος τούτου ἦσαν ἡ τοῦ Ῥικκιόλου *Geographia reformata* — Γεωγραφία μεταμορφωμένη — ἡ τοῦ Γοττφρίδου *Archonologia Cosmica* — Ἀρχοντολογία κοσμική —, τῆς ἑκείνου τοὺς πίνακας ἐξέθεσεν ὁ Μερριανός· ἡ Γρηγορίου τοῦ Μελισάντου παγκόσμιος περιγραφή, καὶ αἱ Γεωγραφίαι τοῦ Κλουβέρου, τοῦ Γροσέρου, ταῦ Κελαρίου, τοῦ Μηχελέτου, τοῦ Μαλέτου, τοῦ Κορνηλίου, καὶ τοῦ Βαρενίου. Πολλοὺς τύπους ἰχνογράφησαν γεωμετρικῶς, καὶ περιέγραψαν τοπογραφικῶς, καὶ διὰ τούτου ὠφελήθη πολὺ ἡ γενικὴ Γεωγραφία, καὶ ἐν γένει ἐνησχολοῦντο μᾶλλον εἰς τὰ μερικὰ γεωγραφικὰ, παρὰ τὰ καθόλου· ὥστε ἀνεφάνησαν πολλῶν τύπων ὀρθοὶ πίνακες, καὶ καλαὶ, ἢ μεσαῖαι περιγραφαί. Προσῆλθωσαν τὸν νοῦν εἰς τὴν κατάστασιν τῶν πολιτειῶν, πράγμα μέχρι τότε ἀσύνηθες. Συνεσχίσθησαν ἰδιαίτεραι ἐταιρίαι, ἐπιμελούμεναι τὴν πρόοδον τῆς Γεωγραφίας, καὶ ἐν ἐνὶ λόγῳ ἀποκατέστη ἡ Γεωγραφία ἡ πρωτίστη φροντίς ἐταιριῶν πεπαιδευμένων. Πάντα σχεδὸν τὰ Εὐρωπαϊκά ἔθνη συνέτρεξαν εἰς τὴν πρόοδον τῆς Γεωγραφίας· καθ' ὑπεροχὴν ὅμως οἱ Ἴταλοι, οἱ Γάλλοι, οἱ Ἄγγλοι, οἱ Ὀλλανδοὶ, καὶ οἱ Γερμανοί.

Ἀπ' οὗ τὰ πεπολιτισμένα ἔθνη ἤρχισαν νὰ μελετῶσι τὴν Γεωγραφίαν, οὐδέποτε ἄλλοτε αὐτὴ ἐκαλλιε-

γῆθη οὕτως ἐπιμελῶς καὶ ἀκριβῶς, καθὼς τὸν εἰς αἰῶνα. Ἰατ' αὐτὸν διελύθη τὸ περὶ τοῦ ἀληθοῦς σχήματος τῆς γῆς πρόβλημα, καὶ ἀνεπτύχθη τὸ σχῆμα καὶ μέγεθος αὐτῆς με ἀκριβείαν μεγάλην, διὰ τῆς ἐπιπόνου καταμετρήσεως διαφόρων μοιρῶν, καὶ μάλιστα ὑπὸ τὸν ἰσημερινόν, καὶ τὸν ἀρκτικὸν πολικὸν κύκλον. Ἐπενόησαν νέα μέτρα, εἰς τὸ νὰ προσδιορίζωσιν εὐκολώτερον καὶ ἀκριβέστερον τὸ γεωγραφικὸν πλάτος καὶ μήκος, καὶ μάλιστα ἐν τῇ θαλάσῃ. Οἱ διοικηταὶ ἐνόμιζον τότε ὡς ἴδιον αὐτῶν χρέος, τὸ νὰ ἐρευνῶσι τὴν κατάστασιν τῶν τόπων καὶ ἐθνῶν, τὰ ὅποια ἐνεπιστεύθη εἰς αὐτοὺς ἡ Θεία Πρόνοια, καὶ ἐκοινολόγουν τοὺς καρποὺς τῶν ἰδίων αὐτῶν πόνων. Πολλοὶ τόποι κατεμετρήθησαν μαθηματικῶς· ἐξετέθησαν λεπτομερεῖς τοπογραφικοὶ πίνακες, καὶ περιγραφαί· συνεγράφησαν ὀρθῶς ἰδιαίτερα διεξοδικὰ συγγράμματα τῆς μαθηματικῆς καὶ φυσικῆς Γεωγραφίας. Ἡ πολιτικὴ ἐπειδὴ ἀποκατέστη σπουδῆ κοινότερα, διὰ τῶν διαφόρων ἐφημερίδων, καὶ τῶν φιλοσόφων· ἔσρεψαν τὴν προσοχὴν οἱ Γεωγράφοι εἰς τὸ πολιτικὸν μέρος τῆς Γεωγραφίας· ὥς διαλύσαντες αὐτὸ ἀπὸ τῆς Γεωγραφίας, τὸν παρελθόντα αἰῶνα, ἀποκατέστησαν ἐπισημὴν ἰδιαίτεράν, ὀνομάσαντες αὐτὴν Πολιτειογραφίαν. Τὸν αὐτὸν καιρὸν ἠγωνίσθησαν πολυτρόπως, νὰ ἀποκαταστήσωσι τὴν μελέτην τῆς Γεωγραφίας εὐκολωτέραν καὶ κοινότεραν· ὅθεν συνεγράφησαν Γεωγραφίαι κατὰ σκοποὺς διαφόρους, οἷον ἐν εἴδει περιηγήσεως, λεξικαῖ, κατηγήσεως, πινακῶν καὶ διὰ σοίχων.

Οἱ Γερμανοὶ ὅμως κατὰ τὸν αἰῶνα τοῦτον ἐπέμε-

λήθησαν τὴν καλλιέργειαν τῆς γενικῆς Γεωγραφίας ὑπὲρ τὰ λοιπὰ τῆς Εὐρώπης ἔθνη. Τὰ ἐν Νυρεμβέργῃ τοῦ Ὁμάννου καὶ Βεϊγέλου πινακοπωλεῖα ἀποκατέστησαν πολὺ κοινοτέραν τὴν γεωγραφικὴν μελέτην μεταξὺ τῶν Γερμανῶν. Ὁ μὲν Σάτιος συνέταξε σύγγραμμα γεωγραφικόν, κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ πρώτου. Ὁ δὲ Κέλερος, κατὰ τοὺς πίνακας τοῦ δευτέρου. Καὶ οἱ δύο οὗτοι, καὶ προσέτι καὶ ὁ Ἰβνερρος, συνέγραψαν πολὺ ἑλλειπεῖς Γεωγραφίας· ἀλλ' ἐπειδὴ διὰ τῶν συγγραμμάτων τούτων ἐνέπνευσαν εἰς τὰς ψυχὰς τῶν Γερμανῶν τὸν πρὸς τὴν Γεωγραφίαν ἔρωτα, εἶναι ἄξιοι νὰ ὀνομασθῶσιν εὐεργεταί. Τούτους μιμούμενος ὁ Βύσιγγος, ἀπεδείχθη εὐθὺς τὴν ἀρχὴν πολὺ ἀνώτερος. Αὐτὸς ἐκαθάρισε τὴν Γεωγραφίαν ἀπὸ τὰς ἀηδεῖς εἰδήσεις καὶ διηγήματα· ἐπέστησεν εἰς αὐτὴν κριτικὴν αὐστηροτέραν· ἐπηύξησε καὶ διέταξεν ὀρθότερον τὸ σύστημα αὐτῆς, καὶ ἔδειξε πολλοὺς νέους τρόπους, πῶς ὁ Γεωγράφος νὰ ἐραυρίζεται ἀπὸ ἑτερόγλωσσα ἔθνη. Διὰ πάντων τούτων ἀπέκτησεν ἡ Γεωγραφία αὐτοῦ πᾶσαν σχεδὸν τὴν ἐνδεχομένην ἐντέλειαν καὶ βεβαιότητα· ὥστε θεραπεύει σχεδὸν κατὰ πάντα τὴν φιλομάθειαν τοῦ περιέργου ἀναγνώστου. Αὐτὸς δὲν ἐδυνήθη μόνος νὰ φέρῃ εἰς τέλος τὸ ἐξαιρετικὸν αὐτοῦ πόνημα· ἡ ἀκολουθία ὅμως αὐτοῦ ἐνεπισεύθη εἰς ἄνδρας ἀξιωτάτους. Ὁ κὺρ Ἐβελίγγος συνέταξε τὴν συνέχειαν αὐτοῦ οὕτως ἀνάλογον πρὸς τὸ ἔλον· ὥστε τὸ γεωγραφικὸν τοῦτο πόνημα ὑπερέβη πάντα τὰ ὁμοειδῆ συγγράμματα τῶν ἄλλων ἔθνων. Ἀντίζηλος τοῦ Βυσιγγου ἀνεφάνη ὁ Γκαττερέρος, τοῦ ὁποῦ ἡ μεγάλη Γεωγραφία, αὐ